



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΥΠΟΥΡΓΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝ/ΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ
ΑΧΑΡΝΩΝ 2, 101 76
Τηλ.: 210-2124331
Fax : 210-5243522

17 ΙΟΥΝ. 2011

Αθήνα 16/6/ 2011
Αριθμ. Πρωτ.:1303

Προς:
Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοιν/κού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων

ΘΕΜΑ: «Χρήση γεωργικών λιπασμάτων»

ΣΧΕΤ: Η Ερώτηση 16864/24-5-2011

Απαντώντας στην παραπάνω ερώτηση που κατέθεσε ο Βουλευτής κ. Α. Κολοκοτρώνης, σας πληροφορούμε τα εξής :

Ο έλεγχος της διακίνησης των λιπασμάτων διενεργείται από τη Δ/ση Εισροών Φυτικής Παραγωγής τμήμα Λιπασμάτων, Εδαφολογίας και Θρέψης Φυτών του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Υ.Π.Α.Α.Τ.) μέσω των περιφερειακών υπηρεσιών (ΚΕΠΠΥΕΛ).

Κάθε επιχείρηση, προκειμένου να εμπορευθεί ένα λίπασμα, οφείλει να διαθέτει άδεια εμπορίας και σε περίπτωση που πραγματοποιεί εισαγωγή λιπασμάτων από Τρίτες Χώρες, πρέπει να διαθέτει επιπλέον και άδεια εισαγωγής. Η άδεια εισαγωγής εκδίδεται μετά από αίτηση του ενδιαφερομένου, από την προαναφερόμενη Δ/ση Εισροών Φυτικής Παραγωγής του ΥΠΑΑΤ.

Όσον αφορά στην απόκτηση λιπάσματος από χώρες της Ε.Ε., οι εταιρείες υποχρεούνται να υποβάλουν στη Δ/ση Εισροών Φυτικής Παραγωγής, αίτηση για έλεγχο λιπασμάτων, προκειμένου να πραγματοποιηθούν οι προβλεπόμενες από τη νομοθεσία εργαστηριακές αναλύσεις στα εργαστήρια του Γενικού Χημείου του Κράτους.

Σε περίπτωση που τα αποτελέσματα των αναλύσεων είναι διαφορετικά από τα αναγραφόμενα στην ετικέτα του προϊόντος, επιβάλλεται η προβλεπόμενη από την ισχύουσα σχετική νομοθεσία ποινή στους παραβάτες.

Το ΥΠΑΑΤ πραγματοποιεί ελέγχους τόσο στην εμπορία λιπασμάτων, με τον έλεγχο των απαιτούμενων προϋποθέσεων για την έκδοση και ανανέωση των αδειών εμπορίας λιπασμάτων, όσο και στα διακινούμενα στη Χώρα λιπάσματα. Οι έλεγχοι αυτοί συνίστανται στη λήψη δείγματος από τα πάσης φύσεως διακινούμενα λιπάσματα στη Χώρα μας από εκπρόσωπο του ΚΕΠΠΥΕΛ και του Γενικού Χημείου του Κράτους και, στη συνέχεια, ακολουθούν εργαστηριακοί έλεγχοι, προκειμένου να γίνει ταύτιση των αποτελεσμάτων του ελέγχου με τα αναγραφόμενα στην ετικέτα του προϊόντος.

Στους παραβάτες επιβάλλεται η προβλεπόμενη από την ισχύουσα νομοθεσία ποινή. Οι έλεγχοι αυτοί πραγματοποιούνται κατά την εισαγωγή λιπασμάτων από Τρίτες Χώρες, κατά την ενδοκοινοτική απόκτηση λιπασμάτων από χώρες της Ε.Ε. και κατά την παραγωγή λιπασμάτων από τις εγχώριες βιομηχανίες.

Επίσης, γίνονται δειγματοληπτικοί έλεγχοι στα σημεία διάθεσης των λιπασμάτων, όπου είναι υποχρεωτική η παρουσία υπεύθυνου γεωτεχνικού επιστήμονα, προκειμένου να ενημερώνεται ο τελικός χρήστης για την ορθολογική χρήση του λιπάσματος.

Επιπλέον, για αναλύσεις εδαφών υπάρχουν τα ΠΕΓΕΑΛ με διαπιστευμένα εργαστήρια που εποπτεύονται από τη Δ/ση Έρευνας του ΥΠΑΑΤ.

Συγκεκριμένα, σε ό,τι αφορά στο πρόγραμμα της Μείωσης της Νιτρορύπανσης στο θεσσαλικό κάμπο, το οποίο εφαρμόζεται τα τελευταία 15 χρόνια, παρακολουθείται, αφ' ενός μεν διοικητικά, από τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, αφετέρου δε εργαστηριακά, από το ΠΕΓΕΑΛ Κεντρικής Ελλάδος (Υπηρεσία του ΥΠΑΑΤ) που είναι διαπιστευμένο εργαστήριο στις εν λόγω αναλύσεις.

Το πρόγραμμα που βρίσκεται στον τελευταίο χρόνο εφαρμογής βοήθησε: α) στη μη επιδείνωση της ρύπανσης του ήδη βεβαρημένου υπόγειου υδροφόρου ορίζοντα στην παραπάνω περιοχή και β) στην άντληση πολύ μικρότερων ποσοτήτων αρδευτικού νερού, που είναι ένας ακόμα στόχος του προαναφερόμενου προγράμματος. Εκτιμάται ότι κάθε χρόνο, με την εφαρμογή του προγράμματος, εξοικονομούνται περισσότερα από 150 εκατομμύρια κυβικά αρδευτικού νερού από το θεσσαλικό κάμπο. Γίνεται εύκολα αντιληπτή η χρησιμότητα της εφαρμογής του προγράμματος στο θεσσαλικό κάμπο, που εκτιμάται ότι έχει το μεγαλύτερο αρνητικό ισοζύγιο στον ελλαδικό ηπειρωτικό χώρο σε νερό όχι μόνο άρδευσης αλλά και ύδρευσης.

Σε ό,τι αφορά στις εδαφολογικές αναλύσεις που κάνουν, πλέον, οι αγρότες για να προσδιορίσουν, πόσο λίπασμα θα πρέπει να ρίχνουν στις καλλιέργειες, είναι η ενδεδειγμένη ενέργεια, διότι, με αυτόν τον τρόπο, ακολουθούν την ορθολογική χρήση των λιπασμάτων που χρειάζεται η κάθε καλλιέργεια. Επιπλέον, δεν επιβαρύνονται με το επιπρόσθετο κόστος των λιπασμάτων, λόγω της αλόγιστης χρήσης τους. Εκτός των ανωτέρω, με την ορθολογική λίπανση των καλλιεργειών αποφεύγεται η ρύπανση των επιφανειακών και υπογείων

νερών και η επιβάρυνση πολλών αγροτικών προϊόντων με νιτρικά. Το ΥΠΑΑΤ έχει 8 περιφερειακές υπηρεσίες, τα ΠΕΓΕΑΛ, διάσπαρτες σε ολόκληρο τον ελλαδικό χώρο, που διαθέτουν κατάλληλα εδαφολογικά εργαστήρια, πολλά εκ των οποίων είναι και διαπιστευμένα, για να εξυπηρετούν τους αγρότες προς το σκοπό αυτό, με πολύ χαμηλό κόστος.

Σε ό,τι αφορά στην αναφορά που γίνεται ότι τα ελληνικά εδάφη είναι πλούσια σε Φώσφορο και Κάλιο, με βάση τις εδαφολογικές αναλύσεις που έχουν γίνει από το ΠΕΓΕΑΛ Κεντρικής Ελλάδος τα τελευταία 10 χρόνια σε χιλιάδες δείγματα σε ολόκληρο το θεσσαλικό κάμπο, παρατηρείται έλλειψη των εν λόγω θρεπτικών στοιχείων και όχι υπερκορεσμός.

Πλέον των ανωτέρω, επισημαίνεται ότι η Δ/νση Χωροταξίας και Προστασίας Περιβάλλοντος του ΥΠΑΑΤ από το 1995 εφαρμόζει επιδοτούμενα αγροπεριβαλλοντικά προγράμματα. Οι παραγωγοί που επιθυμούν, δύναται να αναλάβουν πενταετούς διάρκειας δεσμεύσεις, με στόχο την προστασία του γεωργικού περιβάλλοντος (νερό, έδαφος, βιοποικιλότητα κ.ά.), εφόσον υπογράψουν σύμβαση για κάποια αγροπεριβαλλοντική δράση, στο πλαίσιο της Αγροτικής Ανάπτυξης [(Καν. (ΕΚ) 1698/2005)].

Κάποιες από τις αγροπεριβαλλοντικές δράσεις είναι:

- Η δράση 1.1 «Βιολογική Γεωργία», που εφαρμόζεται από το 1995 σε όλη τη χώρα και στόχο έχει την αειφορική διαχείριση της γεωργικής γης και την παραγωγή προϊόντων, σύμφωνα με τον Καν (ΕΚ) 834/2007. Επιμέρους στόχοι της δράσης είναι:
 - η μείωση της ρύπανσης που προκαλεί η συμβατική γεωργία
 - η διατήρηση της βιοποικιλότητας των αγροτικών οικοσυστημάτων
 - η αειφορική διαχείριση των εδαφικών πόρων
 - η βελτίωση των μέτρων προστασίας της υγείας των γεωργών
- Η δράση 2.1 «Προστασία των ευαίσθητων στα νιτρικά περιοχών» (πρώην μέτρο 3.5 «Μείωση της Νιτρορύπανσης γεωργικής προέλευσης»), που ως στόχο έχει την προστασία των υδάτων από τη νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης και την εξάντληση.
- Η δράση 2.2 «Προστασία υδροτοπικών συστημάτων», που εφαρμόζεται από το 2006 και στοχεύει στη μείωση των πιέσεων που δέχονται κάποια υδροτοπικά συστήματα (π.χ. οι λίμνες και οι λιμνοθάλασσες Θράκης, η λίμνη Παμβώτιδα, το Δέλτα Έβρου κ.α) από τη γεωργική κατανάλωση, με την εφαρμογή φιλικών προς το περιβάλλον γεωργικών πρακτικών (αγρανάπαυση, δημιουργία χώρου οικολογικής αντιστάθμισης και αμειψισπορά) και τη μείωση των εισροών (αρδευτικό νερό και λιπάσματα).

Ειδικότερα, η δράση 2.1 «Προστασία των ευαίσθητων στα νιτρικά περιοχών» εφαρμόστηκε για πρώτη φορά το 1995 στην περιοχή της Θεσσαλίας, ενώ από το 2004 επεκτάθηκε και στην περιοχή της Κωπαΐδας και της λεκάνης του Πηνειού Ηλείας.

Όσοι παραγωγοί επιθυμούν, υπογράφουν πενταετούς διάρκειας συμβάσεις και ενισχύονται για την απώλεια εισοδήματος που έχουν ή τις δαπάνες που κάνουν, προκειμένου να τηρήσουν συγκεκριμένες δεσμεύσεις μεταξύ των οποίων, είναι:

- μείωση της κατανάλωσης αρδευτικού νερού μέσω της εφαρμογής μόνιμης αγρανάπαυσης ή μέσω της εφαρμογής αμειψισποράς με ξηρική καλλιέργεια, σε ένα τμήμα της ενταγμένης στη δράση έκτασης και
- μείωση της εφαρμοζόμενης λίπανσης κατά 30% σε σχέση με την προβλεπόμενη στα Προγράμματα Δράσης (τα οποία αποτελούν υποχρέωση του παραγωγού και δεν ενισχύονται για την απώλεια εισοδήματος που απορρέει από την εφαρμογή τους).

Το 2006 δημοσιεύθηκε η τελευταία πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την προηγούμενη προγραμματική περίοδο και, αυτή τη στιγμή, οι παραγωγοί που υπέγραψαν συμβάσεις και βρίσκονται στο τελευταίο έτος εφαρμογής των δεσμεύσεων, ανέρχονται σε 3400 περίπου παραγωγούς, με έκταση που αντιστοιχεί σε 312.500 στρ.

Στο πλαίσιο της Τέταρτης Προγραμματικής Περιόδου, εγκρίθηκε από την Ε.Ε η συνέχιση όλου του γεωργοπεριβαλλοντικού μέτρου, συμπεριλαμβανομένης και της δράσης 2.1 «Προστασία των ευαίσθητων στα νιτρικά περιοχών». Προκειμένου νέοι παραγωγοί να ενταχθούν στις αγροπεριβαλλοντικές δράσεις, απαιτείται Πρόσκληση Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος για την υποβολή αιτήσεων ενίσχυσης από τους παραγωγούς που ενδιαφέρονται να ενταχθούν σε αυτές.

Για τη δράση 2.1. προβλέπεται η εφαρμογή της όχι μόνο στις περιοχές που ήδη εφαρμόζεται (Θεσσαλία, Κωπαΐδα και Πηνειός Ηλείας), αλλά και η επέκταση σε νέες περιοχές, οι οποίες είναι οι νομοί Θεσσαλονίκης, Κιλκίς, Πέλλας, Ημαθίας, τμήμα του Ν. Σερρών και η περιοχή της πεδιάδας Άρτας και Πρέβεζας.

Ήδη για την περιοχή της Κορώνειας του Ν. Θεσσαλονίκης και του Αργολικού Πεδίου, πραγματοποιήθηκε τον Οκτώβριο του 2010, μια πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την ένταξη νέων παραγωγών στη δράση 2.1 «Προστασία των ευαίσθητων στα νιτρικά περιοχών» με προϋπολογισμό 20 εκ. €. Έχουν υποβάλει φάκελο υποψηφιότητας 23 παραγωγοί και ήδη εξετάζονται, ενώ οι δεσμεύσεις τους θα ξεκινήσουν από το Φθινόπωρο του 2011.

Σύμφωνα με τη Διαχειριστική Αρχή, υπάρχει η πρόθεση για προκήρυξη των δράσεων 1.1 «Βιολογική γεωργία», 1.2 «Βιολογική κτηνοτροφία», 2.1

«Προστασία των ευαίσθητων στα νιτρικά περιοχών», 2.2 «Προστασία υδροτοπικών συστημάτων» και 3.1 «Διατήρηση απειλούμενων αυτόχθονων φυλών αγροτικών ζώων» μέσα στον Ιούλιο του 2011, ενώ το φθινόπωρο θα προκηρυχθούν και άλλες δράσεις του μέτρου.

Επιπλέον, για τις δράσεις 1.1 «Βιολογική Γεωργία» και 2.1 «Προστασία των ευαίσθητων στα νιτρικά περιοχών» μέσα στον Ιούλιο του 2011 θα γίνει και προκήρυξη για διετή παράταση των δικαιούχων που έχουν ενεργές συμβάσεις (διανύουν το πέμπτο έτος εφαρμογής του προγράμματος έχοντας υπογράψει σύμβαση το Νοέμβριο του 2006). Όμως και οι δικαιούχοι αυτοί θα ακολουθούν τους νέους όρους και τις προϋποθέσεις, όπως αυτές ορίζονται στο ΠΑΑ 2007-2013.

Πλέον των παραπάνω, αναφέρεται ότι η Δ/νση Χωροταξίας και Προστασίας Περιβάλλοντος του ΥΠΑΑΤ έχει ως συναρμοδιότητα την εφαρμογή ορισμένων Οδηγιών για την προστασία του περιβάλλοντος. Μία από αυτές είναι και η Οδηγία 91/676/ΕΟΚ «για την προστασία των υδάτων από τη νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης», η οποία έχει ενσωματωθεί στο ελληνικό δίκαιο από το 1997. Σύμφωνα με την Οδηγία, απαιτείται συνεχής και σταθερή παρακολούθηση της ποιότητας των υδάτων της χώρας, καθώς και διαρκής (κάθε τέσσερα, τουλάχιστον, χρόνια) επαναπροσδιορισμός των περιοχών που χαρακτηρίζονται ως «ευπρόσβλητες ζώνες» και εμφανίζουν αυξημένες συγκεντρώσεις νιτρικών. Μέχρι το 2001, έχουν χαρακτηριστεί ως ευπρόσβλητες επτά περιοχές, οι οποίες είναι:

1. η περιοχή της Δυτικής και Ανατολικής Θεσσαλίας
2. η περιοχή του Κωπαϊδικού πεδίου
3. η περιοχή του Αργολικού πεδίου
4. η λεκάνη του Πηνειού Ηλείας
5. η περιοχή του κάμπου Θεσσαλονίκης – Κιλκίς – Πέλλας – Ημαθίας
6. η περιοχή της λεκάνης του Στρυμόνα του ν. Σερρών και
7. η περιοχή της πεδιάδας Άρτας – Πρέβεζας.

Για καθεμία από αυτές, έχουν εκδοθεί Προγράμματα Δράσης, τα οποία θεσπίζουν μέτρα για την προστασία από τη νιτρορύπανση και τα οποία υποχρεούνται να τηρούν οι παραγωγοί, των οποίων οι εκμεταλλεύσεις βρίσκονται εντός της ευπρόσβλητης ζώνης, χωρίς η απώλεια εισοδήματος που προκύπτει, να αποτελεί αντικείμενο οικονομικής ενίσχυσης.

Σύμφωνα με την Οδηγία, η χώρα μας, μεταξύ άλλων, έχει υποχρέωση υποβολής έκθεσης κάθε τέσσερα χρόνια για την εξέλιξη της νιτρορύπανσης στην Ελλάδα. Για την περίοδο 2004-2007 το ΥΠΑΑΤ, σε συνεργασία με άλλους φορείς, απέστειλε στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΥΠΕΚΑ) στοιχεία που αφορούν στο γεωργικό τομέα. Η

τελική έκθεση διαβιβάστηκε από την Κεντρική Υπηρεσία Υδάτων του ΥΠΕΚΑ στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Σύμφωνα με την τελευταία αυτή έκθεση, φαίνεται ότι από τα 118 σημεία δειγματοληψίας για την παρακολούθηση των επιφανειακών υδάτων στην επικράτεια, τα περισσότερα παρουσιάζουν χαμηλές συγκεντρώσεις νιτρικών ιόντων (βλ. Σχήμα 1), ενώ από τα 418 σημεία δειγματοληψίας για την παρακολούθηση των υπογείων υδάτων, το 79% περίπου παρουσιάζει συγκεντρώσεις κάτω από 50 mg/l, που είναι το όριο που θέτει η Οδηγία (βλ. Σχήμα 2).

Επίσης, παρατηρώντας τις τάσεις των συγκεντρώσεων των νιτρικών ιόντων στα επιφανειακά νερά, μεταξύ των περιόδων 2000-2003 και 2004-2007, φαίνεται ότι επί συνόλου 108 σημείων, το 75% παρουσιάζει τάσεις μείωσης ή σταθερότητας, ενώ μόνο το 25% παρουσιάζει αυξητικές τάσεις, πράγμα που υποδηλώνει ότι, σε γενικές γραμμές, οι συγκεντρώσεις των νιτρικών βρίσκονται σε φθίνουσα πορεία.

Σε ό,τι αφορά στο φαινόμενο του ευτροφισμού, από την ταξινόμηση της τροφικής κατάστασης των 123 σημείων δειγματοληψίας των επιφανειακών υδάτων (94 σε ποτάμια και 29 σε λίμνες), προέκυψαν τα ακόλουθα αποτελέσματα ανά κατηγορία υδάτινου συστήματος.

Λίμνες:

Ως προς το ολικό άζωτο, 4 σημεία έχουν ταξινομηθεί ως ευτροφικά, ενώ τα υπόλοιπα 25 βρίσκονται σε κατηγορία κατώτερη της ευτροφικής.

Ως προς το ολικό φώσφορο, 7 σημεία έχουν ταξινομηθεί ως ευτροφικά, ενώ τα υπόλοιπα 22 βρίσκονται σε κατηγορία κατώτερη της ευτροφικής.

Ποταμοί:

Ως προς το νιτρικό άζωτο (N-NO₃), 3 σημεία έχουν ταξινομηθεί ως ευτροφικά, ενώ τα υπόλοιπα 91 βρίσκονται σε κατηγορία κατώτερη της ευτροφικής.

Ως προς τον ολικό φώσφορο, 12 σημεία έχουν ταξινομηθεί ως ευτροφικά, ενώ τα υπόλοιπα 82 βρίσκονται σε κατηγορία κατώτερη της ευτροφικής.

Συνημμένα : Δύο (2) Πίνακες.



ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

[Handwritten signature]
Α. Ραυτόπουλος

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

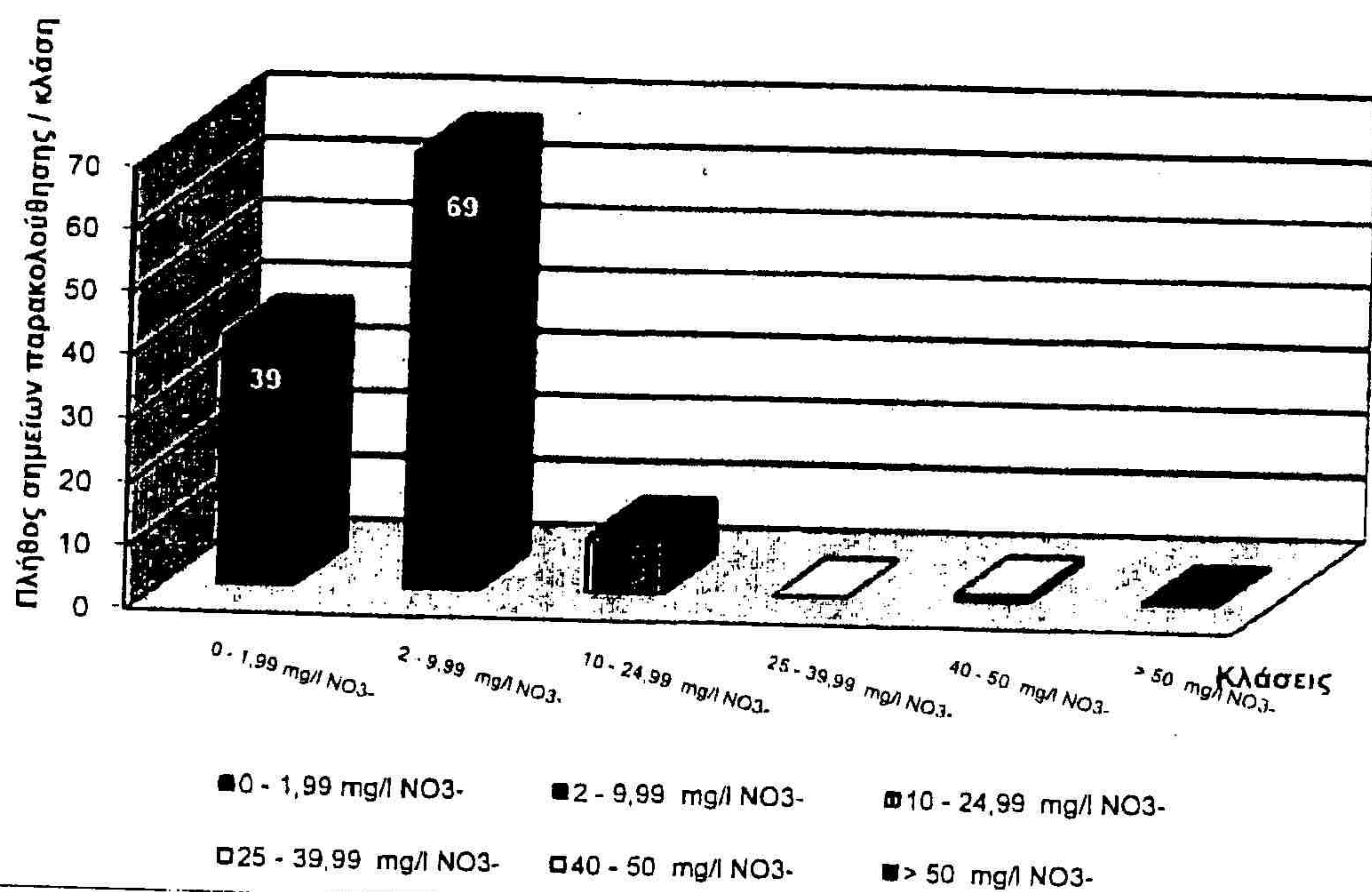
Κ. ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗΣ

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

Βουλευτή κ. Α. Κολοκοτρώνη

Σχήμα 1

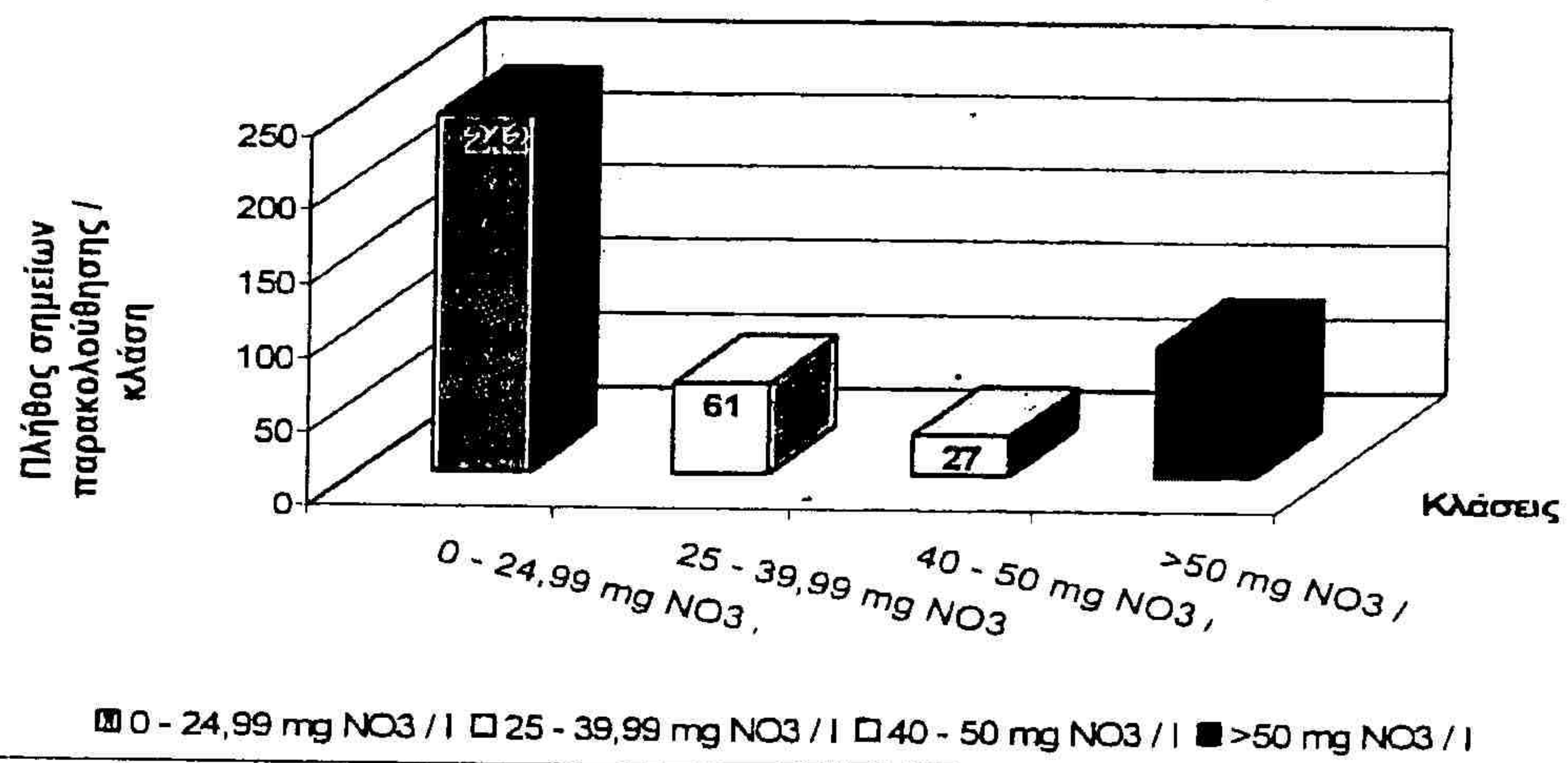
Κατάταξη σημείων παρακολούθησης Επιφανειακών Υδάτων σε Κλάσεις σύμφωνα με τη συγκέντρωση NO_3^- (mg/l)



Πηγή: ΥΠΕΚΑ - ΚΥΥ - Έκθεση για την Οδηγία 91/676/ΕΟΚ στον Ελληνικό Χώρο 2004-2007

Σχήμα 2

Κατάταξη σημείων παρακολούθησης Υπογείων Υδάτων σε Κλάσεις σύμφωνα με τη συγκέντρωση NO_3^- (mg/l)



Πηγή: ΥΠΕΚΑ - ΚΥΥ - Έκθεση για την Οδηγία 91/676/ΕΟΚ στον Ελληνικό Χώρο 2004-2007